

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ПРОФІЛАКТИКИ ТРАВМАТИЗМУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

М. О. Радіонов, заступник директора департаменту,
начальник відділу нагляду в агропромисловому комплексі
і соціально-культурній сфері
Департамент нагляду в промисловості і на об'єктах
підвищеної небезпеки Державної служби України з питань праці
Д. Д. Марченко, кандидат технічних наук, доцент
В. М. Курепін, старший викладач
Миколаївський національний аграрний університет

У статті висвітлено основні фактори, що впливають на виробничий травматизм підприємств сільського господарства. Встановлено, що зміна їх кількості та рівня впливу залежить від обмеженості можливостей систем захисту людини і багатогранності прояву її психічних особливостей. На прикладі багатоваріантності поведінкових реакцій представлена система неадекватності дій до виниклих зовнішніх умов, яка дозволяє стверджувати про нереальність досягнення абсолютної безпеки. Практика засвідчує, що поодинокі заходи такі, як компенсації за погані умови праці, забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту працюючих на підприємствах не забезпечують реалізації стратегії на поліпшення умов праці та зменшення травматизму на підприємствах сільського господарства.

Ключові слова: сільськогосподарська техніка, пріоритетні напрямки, безпечність, виробниче устаткування, правова база, поліпшення стану безпеки.

Постановка проблеми. Аграрний сектор посідає одне з найважливіших місць української національної економіки, забезпечує продовольчу й економічну безпеку, робочі місця для значної частини сільського населення, формує понад 20% валового внутрішнього продукту, залишається практично єдиною галуззю, яка багато років поспіль забезпечує позитивне зовнішньоторговельне сальдо та незалежність нашої держави у цілому.

Незважаючи на певні досягнення в аграрній сфері, ще багато питань чекають на вирішення, одним з них є питання виробничого травматизму. На жаль, сільське господарство досі залишається однією з найбільш травмонезбезпечних галузей економіки України. За даними Держпраці, щорічно кількість нещасних випадків (у тому числі зі смертельним наслідком) у сільському господарстві збільшується, коефіцієнт частоти нещасних випадків підвищується та є одним з вищих ніж середній по Україні [1]. Серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 66,7% нещасних випадків. Через психофізіологічні причини сталося 21,1% нещасних випадків, а через технічні причини – 12,2%.

Організаційними причинами нещасних випадків стали:

- невиконання вимог інструкцій та положень, інших нормативно-правових актів підприємства з охорони праці – 34,7%;
- невиконання посадових обов'язків – 8,5%;
- порушення технологічного процесу – 3,0%;
- порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів – 2,1%;
- порушення вимог техногенної безпеки під час експлуатації машин, устаткування, механізмів, обладнання тощо – 2,0%.

Технічними причинами нещасних випадків стали (відсоток від загальної кількості травмованих осіб по Україні):

- незадовільний технічний стан виробничих будинків, споруд, території, інженерних та інших комунікацій, – 4,0%;
- незадовільний технічний стан засобів виробництва – 1,9%;
- конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва – 1,5%;
- інші технічні причини – 1,5%;
- недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимогам безпеки – 1,2%.

До основних подій, які призвели до нещасних випадків, які мали місце на підприємствах, відносять:

- дія рухомих і таких, що обертаються, деталей машин і механізмів, – 12,0 % від загальної кількості травмованих по Україні;

- падіння устаткування (обладнання) або їх конструктивних елементів – 4,2 %.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій.

Кількість травмування працюючих при експлуатації машин та механізмів, обладнання та устаткування, у тому числі зі смертельними наслідками, є достатньою від загальної кількості травмованих по Україні. До устаткування, використання якого найчастіше приводить настання професійного ризику під час роботи з сільськогосподарською технікою, належить:

- наїзд трактора на зчіплювача, допоміжних працівників чи сторонніх осіб, які перебувають у полі;

- падіння причіпних пристроїв та знаряддя на працівника, раптове опускання навісних знарядь на ноги зчіплювача (допоміжного працівника);

- перекидання агрегату на схилі, вузькій дорозі, дамбі тощо;

- втрата стійкості з'єднаного (агрегатованого) знаряддя;

- контакт рук працівника з гострими крайками робочих органів машин, доторкання до рухомих деталей машин чи вузлів під час роботи;

- від'єднання причепу під час руху, травмування працівника рухомими механізмами агрегатів.

Проведений огляд наукових праць свідчить про те, що у свій час проблематику безпеки праці у виробничому середовищі, виробничого травматизму у сільському господарстві, методів обґрунтування профілактичних заходів досліджували такі вітчизняні вчені: Амоша О.І., Белов П.Г., Виноградчий В.І., Булгаков Ю.Ф., Василенко І.Ф., Василенко П.М., Голінько В.І., Гурін А.О., Желіговський В.А., Запорожець О.І., Ключев О.М., Козлов В.І., Лапшин О.Є., Левченко О.Г., Лесенко Г.В., Лисюк М.О., Місюк М.В., Топіха І.Н., Потишняк О.М. та ін. Значний вклад у розвиток знань про ризики на виробництві внесли зарубіжні та вітчизняні вчені Браун Д. Б., Качинський А. Б., Корнійчук М. Т., Кумамото Х., Маршалл В., Хенлі Е. Дж. та інші.

Умови праці в аспекті ефективності виробництва досліджували Калачева Л., Амоша О. І., Гогіташвілі Г. Г., які розробили і науково обґрунтували систему управління охороною праці на рівні підприємства [2]. Системним дослідженням показників безпеки праці в Україні за 2006–2011 роки визначено їх

зв'язок з виробничим травматизмом зі смертельним наслідком, розроблено підходи до прогнозування виробничого травматизму. У роботах проаналізовано вплив показників безпеки праці на підприємствах України, а саме показників небезпечності машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, технологічних процесів та будівель і споруд, на рівень виробничого смертельного травматизму за 2006–2011 роки. Дослідження було проведено за матеріалами спеціального розслідування нещасних випадків на виробництві зі смертельним наслідком та звітів про стан умов та безпеки праці на підприємствах.

Проведені дослідження свідчать про зниження рівня травматизму в Україні, але одним із факторів, який суттєво впливає на таку ситуацію є зниження кількості працюючих [2-4]. Іншим фактором, який негативно впливає на рівень виробничого травматизму, є використання машин, механізмів, устаткування транспортних засобів, обладнання, технологічних процесів, будівель та споруд, що не відповідають нормативним актам з охорони праці [5].

При дослідженні виробничого травматизму науковці [6-9] почали ширше використовувати методи логічного та математичного моделювання, які дозволяють прогнозувати ризик виникнення аварій та травмування, що дає змогу розробляти і впроваджувати ефективніші запобіжні заходи.

В. І. Кравчук та В. Г. Гусар застосовують ймовірнісні методи аналізу відмов у дослідженні проблем аварійності і травматизму у провідних галузях економіки [10]. Зазначений метод є достатньо ефективним і зручним для оцінювання ризику травмування працівників на виробництві, але він має певні обмеження у застосовуванні, зокрема стосовно кількісного та якісного аналізу динаміки перебігу травмонебезпечної ситуації. Метод не дає змогу визначати ймовірності переходів системи «людина-машина-виробниче середовище» з одного стану в інший, повернення системи в попередній стан, приблизний час перебування зазначеної системи в тому чи іншому стані тощо. Це дозволяють зробити методи теорії диференціальних рівнянь, хоча водночас вони не можуть визначати ступінь впливу кожної первинної події – причини на головну подію – наслідок.

На жаль, вітчизняних розробок у галузі оцінювання професійних ризиків явно недостатньо для того, щоб можна було хоча б робити судження про державне регулювання процесу управління виробничими ризиками, а

тим більше, впроваджувати якісь професійні концепції.

Тому підвищений інтерес до зазначеної галузі є закономірним, з огляду на той потенціал і значення, що має сільське господарство для забезпечення продовольчої безпеки. Разом з цим технологічні процеси виробництва сільськогосподарської продукції, що застосовуються в аграрному секторі економіки України, є надзвичайно різноманітними та багатогранними. Вони пов'язані з широким застосуванням високопродуктивних технічних засобів і технологій та потребують постійного контролю з боку науковців і спеціалістів у галузі охорони праці.

Метою статті є оцінка поточної ситуації з безпеки використання виробничого обладнання для визначення основних напрямів профілактики травматизму на сільськогосподарських підприємствах, та пропозиції щодо удосконалення чинної правової бази безпеки праці з метою приведення її у відповідність з міжнародними і європейськими трудовими нормами.

Виклад основного матеріалу. Розвиток складної техніки, яку використовують у сільському господарстві, відбувається під впливом сучасного науково-технічного прогресу, інтенсифікації технологічних процесів, постійного підвищення швидкісного режиму виконання усіх видів робіт, збільшення потужності двигунів, мобільних і стаціонарних агрегатів у сільськогосподарських машинах та знаряддях, у тому числі й енергетичних засобах [12]. Сільськогосподарська техніка повинна мати достатній високий ресурс функціонування, надійності, довговічності, міцності в умовах змін як внутрішнього, так і зовнішнього виробничого середовища та якісно виконувати технологічний процес. Зовнішнє виробниче середовище підприємства – це всі ті умови і фактори, що виникають у навколишньому середовищі, незалежно від виду його діяльності, але які впливають або можуть вплинути на його функціонування. Внутрішнє середовище – сукупність факторів, які перебувають під безпосереднім впливом і контролем підприємства.

Тому питання розроблення, конструювання, випробування та виготовлення для сільського господарства сучасних зразків сільськогосподарської техніки, приведення чинної правової бази безпеки праці у відповідність з міжнародними і європейськими трудовими нормами, передової практики з питань охорони праці, виявленні ризиків виробничого травмування та професійних захворювань

механізаторів, допоміжного персоналу та сторонніх осіб при експлуатації сільськогосподарської техніки має бути на рівні загальнодержавних пріоритетів.

У більшості країн світу, зокрема США, ЄС, Японії, управління ризиками небезпек для життя і здоров'я працівників розглядають як основоположний підхід до профілактики виробничого травматизму і професійних захворювань. В Україні дуже гостро постало питання стосовно закріплення на законодавчому рівні нових концептуальних засад щодо впровадження системи управління ризиками, що потребує перегляду наявних механізмів і процедур забезпечення здорових і безпечних умов праці на виробництві.

Найважливішим принципом, закріпленням у правовій базі ЄС з безпеки праці, у тому числі у сільському господарстві, є її мета – заохочення удосконалень у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників під час роботи. Мається на увазі не лише захист працівників і запобігання нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням, а й поліпшення стану безпеки при роботі з машинами, агрегатами та іншою сільськогосподарською технікою.

Нормативно-правові акти установлюють вимоги щодо безпеки праці під час експлуатації сільськогосподарської техніки та виробничого обладнання. Це можна досягти: правильним вибором принципів дії техніки та обладнання, удосконаленням їх конструктивних схем, елементів конструкції, використанням засобів механізації, автоматизації та дистанційного керування, дотриманням ергономічних вимог, застосуванням засобів захисту, використанням безпечних та нешкідливих матеріалів. При проектуванні необхідно враховувати умови експлуатації з тим, щоб при дії на нього вологи, сонячної радіації, механічних коливань, високих та низьких тисків і температур, агресивних речовин тощо воно не ставало небезпечним [13].

Сільськогосподарська техніка та виробниче обладнання повинні бути оснащені засобами захисту при раптовому припиненні роботи або порушенні устанавленого процесу виробництва на підприємстві, що може призвести до травмування або загибелі людей. Це засоби сигналізації про порушення нормального режиму роботи, засоби автоматичної зупинки, гальмування у разі виникнення аварій, ввімкнення джерел енергії, настання нещасних випадків та професійних захворювань.

Застосування нешкідливих і негорючих матеріалів, безвідходних технологій, комплексної механізації, автоматизації, комп'ютеризації процесів, створення

оптимальних умов праці сприяють зменшенню кількості несприятливих виробничих чинників і запобігають виникненню невідповідних подій і ситуацій, отруєнь, професійних захворювань, аварій та пожеж.

Необхідно вживати усі необхідні заходи для забезпечення використання сільськогосподарської техніки відповідно до вимог безпеки згідно з нормативно-правовими актами з охорони та гігієни праці, технічною документацією щодо експлуатації конкретних видів техніки. Необхідно здійснювати моніторинг, оцінку технічного стану сільськогосподарської техніки, машин, механізмів, устаткування у тому числі підвищеної небезпеки (первинний, періодичний, позачерговий технічні огляди, експертне обстеження), та нагляд за їх безпечною експлуатацією відповідно до вимог нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці.

В Україні, однак, переважає принцип захисту безпеки і здоров'я тих працівників, збереження їхнього життя, здоров'я та працездатності, які зайняті на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, а також на роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими погодними умовами, і (або) принцип забезпечення їм компенсації (за допомогою, наприклад, надбавок за роботу у небезпечних і шкідливих умовах, скорочення робочого часу, дострокового виходу на пенсію, надання безкоштовного харчування і напоїв для подолання впливу дії небезпечних факторів) за нездоровий та небезпечний характер їхніх робочих місць. У цьому контексті зобов'язання роботодавця з безпеки праці (наприклад, інформування, навчання, консультації, нагляд за станом здоров'я, забезпечення засобами індивідуального захисту тощо) поширюються здебільшого на працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, а також на роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими погодними умовами, тоді як працівники, зайняті на роботах з технологічним обладнанням, у тому числі з об'єктами підвищеної небезпеки, інколи не мають права на вищезгадане і не підпадають під дію цих положень з безпеки, хоча ризики, яким вони піддаються чи можуть піддаватися, ще не були оцінені.

Крім того, існуюча в Україні правова база з безпеки на виробництві, як здається, побудована виключно на «коригувальних діях» (тобто на реагуванні на небезпечні випадки та ситуації, немовби вони були неминучими, із застосуванням переважно захисних заходів з

безпеки праці, насамперед заходів колективного та індивідуального захисту), а не на впровадженні більш високорівневого підходу, який би базувався на принципах запобігання.

Так, при виникненні можливих небезпек безпека виконуваних робіт в умовах виробництва суттєво залежить від попередження працюючих про наслідки порушення технологічного процесу, аварійної ситуації, зупинки обладнання (його несанкційований пуск). З цією метою широко використовують світлову сигналізацію на транспортних сільськогосподарських засобах, в електроустановках, на пультах керування напівавтоматичними і автоматичними лініями; температуру, тиск, швидкість руху, вміст шкідливих речовин, вібрацію, випромінювання контролюють сигнальні пристрої; для попередження про виникнення надзвичайної події, аварії застосовують звукову сигналізацію у вигляді сирен, гудків, дзвінків, зумерів, ревунів; для підвищення уваги працюючих, попередження їх про можливу небезпеку на робочому місці робляться попереджувальні надписи і сигнальне фарбування; плакати та знаки безпеки повинні привертати увагу працюючих до можливої небезпеки чи дозволу на виконання відповідних робіт [14].

Отже, як правило, увага приділяється низькорівневому компоненту, тобто захисту, а не високорівневому, тобто запобіганню і покращенню умов безпеки праці при застосуванні технологічного обладнання, машин, агрегатів та інших механізмів. Акцент ставиться переважно на відшкодуванні та компенсації, тож, очевидно, необхідно перейти до більш проактивного підходу, що передбачає оцінку ризиків і побудований на запобіганні, а також більше зосереджений на заохоченні покращення умов безпеки праці на робочих місцях.

Іншим ключовим принципом правової бази ЄС з питань охорони праці при забезпеченні робіт з технологічним обладнанням та машинами, агрегатами, устаткуванням є обов'язок роботодавців та посадових осіб, керівників структурних підрозділів підприємства, що не може перекладатися на інших осіб, щодо забезпечення безпеки та здоров'я працівників у всіх аспектах, пов'язаних з роботою. Це означає, що обов'язки з безпеки праці, юридично покладені на інших осіб (наприклад на працівників, сторонніх надавачів послуг з безпеки праці, постачальників, інших роботодавців, працівників які виконують роботи на тому самому робочому місці, працівників іншого роботодавця тощо), не можуть звільнити роботодавця від відповідальності щодо безпеки

та здоров'я його працівників у всіх аспектах, пов'язаних з роботою.

Це означає також, що роботодавець, посадові особи, керівники структурних підрозділів підприємства повинні відповідати за безпеку і здоров'я працівників на всіх етапах виробничого процесу, навіть під час проектування об'єктів і планування приміщень, шляхом вибору методів виробництва, технологій, виробничого обладнання, речовин і реактивів, що будуть використовуватися, зберігатися і вироблятися, а також відповідати за організацію роботи, умови праці, соціальні відносини та вплив факторів, пов'язаних з виробничим середовищем.

Крім того, це передбачає, що роботодавці, посадові особи, керівники структурних підрозділів підприємства повинні також нести відповідальність не лише за захист безпеки та здоров'я працівників, а й – що набагато важливіше – за виконання високорівневого обов'язку із запобігання впливу професійних ризиків на працівників або, якщо такого впливу уникнути неможливо, з оцінювання цих ризиків і вжиття необхідних запобіжних і захисних заходів відповідно до загальних принципів запобігання.

Крім того, роботодавці, посадові особи, керівники структурних підрозділів підприємства також повинні бути зобов'язані вживати, причому з постійною адаптацією до обставин, що змінюються, необхідні заходи для забезпечення безпеки і здоров'я працівників, а саме: запобігання професійним ризиками та їх оцінка, консультації з працівниками та участь працівників, нагляд за станом здоров'я, надання інформації, навчання, необхідна організація і засоби – з суворим додержанням вищезгаданих послідовних та ієрархічних загальних принципів запобігання [15].

Українська правова база з безпеки праці [16] розглядає небезпечні компоненти роботи (робоче місце, виробниче середовище, інструменти, машини, обладнання і матеріали, речовини, хімічні, фізичні та біологічні агенти й виробничі

процеси) так, нібито вони є неминучими, отже, головним обов'язком роботодавців (не всіх, а лише тих, які, як вважається, надають такі умови праці), є захист працівників від таких небезпек. Не враховано такі високорівневі альтернативи, як уникнення ризиків, оцінка ризиків, яких не можна уникнути, усунення ризиків у їх джерелах тощо. Акцент, як правило, ставиться на забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту й на надання працівникам компенсації за шкідливі умови праці, а не на запобігання професійним ризикам.

Висновки. З огляду на вищевикладене можна стверджувати, що на сьогоднішній день законодавча база не відповідає реаліям життя, тому потребують удосконалення нормативно-правові акти стосовно забезпечення заходів з охорони праці, в тому числі запобігання травматизму на виробництві.

Зрозуміло, що сільськогосподарська техніка, яка використовується в Україні, повинна відповідати рівню світових зразків і міжнародним вимогам якості, стандартизації і сертифікації та головне – відповідати стандартам безпеки використання, а це повинно зменшити рівень травмування на виробництві. Також політика держави повинна бути зосереджена насамперед на правовій підтримці, реальному і конкретному об'єднанні зусиль вчених, конструкторів і виробників. Об'єднання зусиль та міцна загальнодержавна підтримка спрямована на вирішення пріоритетних комплексних проектів зі створення новітньої техніки з використанням елементів автоматизації та механізації на основі використання сучасної елементної бази шляхом міжнародної кооперації, що дозволить безпечно використовувати обладнання та буде слугувати одним з елементів профілактики виробничого травматизму. А законодавча база повинна стимулювати виробників щодо підвищення заходів з охорони праці шляхом заохочення вкладанням грошових і матеріальних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Державна служба України з питань праці: [Веб-сайт]. Київ : ДСУПП, 2016-2019. – URL: <http://dsp.gov.ua/category/diyalnist/travmatyzm-na-vyrobnytstvi/> (дата звернення 21.03.2019) – Назва з екрана.
2. Амоша А.И. Условия труда и эффективность производства (социально-экономические проблемы гармонизации и методы оптимизации). К.: Наукова думка, 1997. 184 с.
3. Зубець М.В., Безуглий М.Д. Економічні аспекти реформування аграрно-промислового комплексу України. К.: Аграрна наука, 2010. 31 с.
4. Безуглий М.Д., Присяжнюк М.В. Сучасний стан реформування аграрно-промислового комплексу України. К.: Аграрна наука, 2012. 47 с.

5. Сисолін П.В., Сало В.М., Кропивний В.М. Сільськогосподарські машини: теоретичні основи, конструювання, проектування. Книга 1. Машини для рільництва. К.: Урожай, 2001. 282 с.
6. Погорілий Л.В. Випробування – передовий край створення і впровадження нової сільськогосподарської техніки. Техніка АПК. Спецвипуск. 1998. С. 8–9.
7. Адамчук В.В., Грицишина М.І. Система техніко-технологічного забезпечення виробництва продукції рослинництва. К.: Аграрна наука, 2012. 416 с.
8. Адамчук В.В., Булгаков В.М., Гринник І.В. Перспективи розвитку і застосування у сільському господарстві сучасних високотехнологічних засобів. Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України: Зб. наук. праць / УкрНДІПВТ ім. Леоніда Погорілого. Дослідницьке, 2013. Вип. 17 (31). С. 22–33.
9. Калетнік Г.М., Булгаков В.М. Сучасний стан та перспективи кадрового і наукового забезпечення галузі механізації сільського господарства. Механізація та електрифікація сільського господарства: Міжвідомчий тематичний наук. зб. / Нац. наук. центр – ІМЕСГ НААН. Глеваха, 2013. Вип. 97. Т.1. С. 24–36.
10. Кравчук В.І., Гусар В.Г. Прогнозування основних тенденцій розвитку сільськогосподарських машин та обладнання. Техніка і технології АПК. 2014. № 6 (57). С. 17–22.
11. Федорчук-Мороз В.І. Окремі аспекти в профілактиці виробничого травматизму. Екологічні нотатки. Луцьк: Луцький національний технічний університет. 2015. № 2. С. 120–126.
12. Радіонов М.О. Підвищення ефективності здійснення державного нагляду за станом охорони праці на підприємствах лісового господарства. Проблеми охорони праці. 2017. № 33. С. 101–111.
13. Петров І.В. Особливості захисту населення від небезпечних хімічних речовин промислового походження. Культура безпеки – запорука сталого розвитку суспільства: матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв, 2013. С. 182–187.
14. Горбунова К.М., Курепін В.М. Комплексна безпека підприємств як складова системи управління. Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. І Всеукраїнська наукова конференція. Миколаїв: Торубара В.В., 2018. С. 22–24.
15. Радіонов М.О., Козловська Т.Ф. Підвищення ефективності здійснення державного нагляду за станом охорони праці на підприємствах сільського господарства. Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. 2018. № 1 (108). 2018. С. 136–146.
16. Про охорону праці : Закон України за станом на 20 січ. 2018 р. / Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення 21.03.2019) – Назва з екрана.

Н. А. Радионов, Д. Д. Марченко, В. Н. Курепин. Определение основных направлений профилактики травматизма на предприятиях сельского хозяйства.

В статье рассмотрены основные факторы, влияющие на производственный травматизм предприятий сельского хозяйства. Установлено, что изменение их количества и уровня влияния зависит от ограниченности возможностей систем защиты человека и многогранности проявления его психических особенностей. На примере многовариантности поведенческих реакций представлена система неадекватности действий в возникших внешних условиях, которая позволяет утверждать о нереальности достижения абсолютной безопасности. Практика показывает, что отдельные мероприятия, такие, как компенсации за плохие условия труда, обеспечение средствами коллективной и индивидуальной защиты работающих на предприятиях не обеспечивают реализации стратегии на улучшение условий труда и уменьшения травматизма на предприятиях сельского хозяйства.

Ключевые слова: *сельскохозяйственная техника, приоритетные направления, безопасность, производственное оборудование, правовая база, машины, агрегаты, механизмы, улучшение состояния безопасности, меры безопасности.*

N. Radionov, D. Marchenko, V. Kurepin. Determination of the main directions of injury prevention in agricultural enterprises.

The article deals with the main factors influencing occupational injuries of agricultural enterprises. It is established that the change in their number and level of influence depends on the limited capabilities of human rights systems and the multiplicity of manifestations of its mental characteristics. For example, the multivariate behavioral reactions presented system of inadequacy of action to the emerging external conditions, which suggests the unreality of achieving absolute security. Practice shows that isolated delays such as compensations for poor working conditions, and the provision of means for collective and individual protection of workers at enterprises do not ensure the implementation of a strategy for improving working conditions and reducing injuries at agricultural enterprises.

Keywords: *agricultural machinery, priority areas, safety, production equipment, legal framework, machines, units, mechanisms, improvement of safety, safety measures.*